

Piramide

De educatieve methode voor alle jonge kinderen

- Geeft jonge kinderen de kans zich optimaal te ontwikkelen
- Biedt houvast en ruimte voor pedagogisch medewerkers, leidsters en leerkrachten
- Het meest gebruikte VVE-programma
- Al sinds 1996 een groot succes

zeker weten

Piramide: speels en effectief

De educatieve methode voor alle jonge kinderen

Piramide helpt de leidster en leerkracht om jonge kinderen goed te begeleiden. Met Piramide stimuleert u jonge kinderen op een speelse manier in hun ontwikkeling. Door een slimme combinatie van activiteiten krijgen ze in een veilige omgeving grip op de wereld. Piramide biedt elk kind de kans om zich optimaal te ontwikkelen. De methode is geschikt voor alle kinderen van 0 tot 7 jaar. Van kinderdagverblijf of peuterspeelzaal tot en met groep drie van de basisschool. Een betere start kunt u ze niet geven!

Hoe werkt Piramide?

Kinderen ontdekken de wereld spelenderwijs. Met de uitdagende activiteiten van Piramide is dit een feest. Het initiatief ligt in eerste instantie bij de kinderen. Waar nodig begeleiden de pedagogisch medewerkers, de leidsters of de leerkrachten bij het spelen en leren. Piramide werkt volgens vier vaste stappen: Oriënteren, Demonstreren, Verbreden en Verdiepen. Daarmee wordt elk onderwerp dat aan bod komt telkens verder verkend. Piramide is een totaalprogramma. Dat betekent dat er aandacht is voor alle ontwikkelingsgebieden:

- Persoonlijkheidsontwikkeling
- Sociaal-emotionele ontwikkeling
- Motorische ontwikkeling
- Kunstzinnige ontwikkeling
- Ontwikkeling van de waarneming
- Denkontwikkeling en ontwikkeling van het rekenen
- Taalontwikkeling en ontwikkeling van lezen en schrijven
- Oriëntatie op ruimte, tijd en wereldverkenning

Deze ontwikkelingsgebieden komen altijd in samenhang aan bod. Zo leren kinderen prettig om te gaan met elkaar en plezier te hebben in het spel. Naast cognitieve vaardigheden leren ze bijvoorbeeld ook sociale en motorische vaardigheden.

Houvast door het Piramide-materiaal

Piramide is opgebouwd rondom projecten. Die gaan over vertrouwde dingen, zoals mensen, lente en verkeer. Ieder jaar staan dezelfde thema's op het

programma, steeds op een hoger niveau. Passend bij de leeftijd en ontwikkeling van de kinderen. In de projectboeken voor peuters, kleuters en groep 3 worden de thema's uitgewerkt. Ze staan boordevol met activiteiten, toepassingen, ideeën, spelletjes, liedjes en suggesties voor de inrichting van hoeken. Speciaal voor de begeleiding van 0 - 2 jarigen is er het boek 'Suggesties bij Piramide-projecten voor baby's en dreumesen'. Daarnaast is aanvullend materiaal beschikbaar, zoals dagritmekaarten, speelwerkbord, praatplaten, liedjes cd's en ontwikkelingsmateriaal. Piramide biedt ook volop ruimte voor eigen inbreng en initiatieven van pedagogisch medewerkers, leidsters, leerkrachten en de kinderen. Met de cd Piramide werkdocumenten is het bovendien eenvoudig om de Piramide-activiteiten vanuit de nieuwste doelen en leerlijnen te plannen en te registreren. Kortom: de mogelijkheden zijn eindeloos. Bovendien brengt Cito steeds nieuw Piramide-materiaal op de markt, waaronder een nieuwe reeks projectboeken. Zo blijft de methode up-to-date en kunnen pedagogisch medewerkers, leidsters en leerkrachten variëren zoveel ze willen.

Piramide: flexibel inzetbaar

Onderzoek laat zien dat de Piramide-methode effectief is: kinderen die instromen met een achterstand in de ontwikkeling lopen hun achterstand in, zonder dat dat ten koste gaat van de kinderen die geen achterstand hebben. Om gunstige effecten te kunnen opleveren, moeten de condities waaronder met Piramide gewerkt wordt wel aan bepaalde criteria voldoen. Het algemene idee is: hoe meer doelgroepkinderen, en hoe groter hun achterstanden zijn, hoe intensiever er met Piramide gewerkt moet worden. Als slechts een klein aantal kinderen extra hulp nodig heeft, kan volstaan worden met minder tutoring, terwijl de kansen op gunstige effecten toch groot genoeg blijven. Omdat per peuterspeelzaal, kinderdagverblijf of school de percentages doelgroepkinderen sterk kunnen variëren, zijn er verscheidene invoeringsvarianten van Piramide uitgewerkt. Elk van deze varianten is gebaseerd op een ander percentage doelgroepkinderen.

'De kinderen leren op een meer ontspannen manier. Het gaat spelenderwijs en wat spelenderwijs wordt aangeleerd, heeft een veel grotere kans om te beklijven.' (leerkracht)

'Het welkomprogramma is heerlijk om mee te werken, want de kinderen voelen zich heel snel veilig in de groep.' (pedagogisch medewerker)

Doorgaande educatieve lijn

Voor peuters is het een hele overgang van kinderdagverblijf of peuterspeelzaal naar de basisschool. Ook de stap van groep 2 naar groep 3 is groot. Piramide loopt door vanaf het kinderdagverblijf tot in groep 3. Dat is veilig en vertrouwd: de kinderen weten zo al enigszins wat hun in de nieuwe omgeving te wachten staat. Door de lange doorloop haalt u bovendien maximaal rendement uit de methode en bent u gegarandeerd van een doorgaande lijn in de ontwikkeling.

Observeren en toetsen

Om de ontwikkeling van een kind te volgen is het belangrijk om goed te observeren. Wat voor gedrag vertoont het kind? Welke resultaten leveren het spelen en leren op? Piramide biedt twee manieren om te evalueren. Een vorm van authentieke evaluatie is de dagelijkse observatie. Met deze informatie kunt u spel, projecten en tutoring direct aanpassen aan de behoeften van de kinderen in uw groep. Bij systematische evaluatie wordt op een specifiek moment het gedrag en de voortgang van ieder kind getoetst. Hiermee kunt u voor de langere termijn beslissingen nemen over het te volgen onderwijsproces. Daarbij wordt geadviseerd om gebruik te maken van een kindvolgsysteem zoals het Cito Volgstelsel. Zo wordt tijdig ontdekt of kinderen extra hulp nodig hebben en waar bijsturing nodig is.

Piramide: het meest gebruikte VVE-programma

VVE staat voor Voor- en Vroegschoolse Educatie. De doelstelling van VVE is om de ontwikkeling van kinderen al op jonge leeftijd zo te stimuleren dat hun kansen op een goede schoolloopbaan worden vergroot. Piramide van Cito is het meest gebruikte VVE-programma. De methode voldoet aan de kwaliteitskenmerken voor programma's voor jonge kinderen zoals geformuleerd door de National Research Council van de Verenigde Staten. Zowel Nederlandse als buitenlandse onderzoeken tonen de positieve effecten ervan aan op de ontwikkeling van kinderen.

Passend voor elk kind

Piramide heeft een aantal speciale uitwerkingen. Heeft u bijvoorbeeld kinderen in uw kinderdagverblijf, peuterspeelzaal of in de eerste groepen van uw basisschool die een achterstand hebben opgelopen of dreigen op te lopen? Dan biedt Piramide uitkomst door middel van tutoring. De tutores zijn speciaal getrainde pedagogisch medewerkers, leidsters of leerkrachten. Zij ondersteunen deze kinderen, zowel individueel als in kleine groepen. De begeleiding is preventief en eventueel remediërend van aard. Bij preventieve tutoring maakt een kind al kennis met het doel van de activiteit vóórdat deze in de groep aan de orde komt. Het kind krijgt zo voorkennis. Het heeft daardoor meer kans om mee te komen tijdens een project. Bij remediërende tutoring krijgt het kind aan het einde van een project extra oefeningen of herhalingen aangeboden. En werkt u met kinderen die gemakkelijk nieuwe informatie oppikken, graag experimenteren en creatief denken? Dan biedt 'Pientere kinderen' hen extra uitdaging en verdieping. Zo is Piramide optimaal toegesneden op alle kinderen, variërend van kinderen met een ontwikkelingsachterstand tot en met kinderen die voorop lopen.

Rol van ouders en verzorgers

Piramide betreft ouders of verzorgers zoveel mogelijk bij de ontwikkeling van hun kinderen. Zij worden gestimuleerd om thuis activiteiten te doen die aansluiten bij wat er in de peuterspeelzaal, op het kinderdagverblijf of op school wordt gedaan. Er is een lijst met basisbegrippen in meerdere talen die indien gewenst aan de ouders kan worden meegegeven. Daarnaast kunnen ouders en verzorgers geïnformeerd worden tijdens de spel-inloop, als de kinderen binnenkomen. Ook zijn er speciale ouderbrochures beschikbaar.

'De peuterspeelzaal van mijn dochtertje werkt met Piramide. Ik ben er heel positief over, ook op het punt van aansluiting met de basisschool. Anouk herkende allerlei dingen in de klas.

De overgang wordt daardoor veel minder groot.' (moeder)

Stevige wetenschappelijke basis

Grondlegger van Piramide is de internationaal erkende onderwijskundige dr. Jef J. van Kuyk. De Piramide-methode bestaat al sinds 1996. Het positieve effect van de inzet van Piramide op de ontwikkeling van kinderen is in vele wetenschappelijke studies aangetoond. Bovendien ontwikkelt Cito de Piramide-methode steeds verder. Daarmee sluit deze steeds aan op de actuele eisen en wensen uit het veld.

Certificering: kenmerk van kwaliteit

Wilt u op zinvolle wijze werken met Piramide? Laat u dan certificeren! Daarmee wordt de kwaliteit gewaarborgd. Zowel gebruikers als locaties kunnen zich laten certificeren. Pedagogisch medewerkers, leidsters en leerkrachten die met Piramide aan de slag willen, volgen eerst een basistraining. Deze training wordt door het hele land op locatie gegeven door gecertificeerde Piramide-trainers. Wie verdieping zoekt, kan zich daarna opgeven voor één van de extra Piramide-trainingen. Om Piramide helemaal goed in de vingers te krijgen is er ook begeleiding op uw eigen locatie beschikbaar. Zo komen kennis en vaardigheden van pedagogisch medewerkers, leidsters en leerkrachten op een steeds hoger niveau, iets wat zichtbaar wordt door middel van certificaten. Een kinderdagverblijf, peuterspeelzaal of basisschool kan eveneens een Piramide-keurmerk verwerven als aan hoge kwaliteitseisen wordt voldaan. De instelling wordt onder meer getoetst op het aantal gecertificeerde pedagogisch medewerkers, leidsters en leerkrachten. Ook wordt bepaald hoe goed zij de Piramide-methode in praktijk brengen. Voldoet men aan alle gestelde eisen, dan wordt het Piramide-keurmerk uitgereikt. Daarmee is duidelijk dat de organisatie de kwaliteit biedt die men van Piramide mag verwachten.

Meer informatie

Wilt u meer weten over het werken met Piramide? Kijk dan op www.cito.nl of neem contact op met onze Klantenservice, via telefoonnummer (026) 352 11 11 of e-mail klantenservice@cito.nl.

Op cito.nl vindt u meer informatie over:

- Wat onze educatief adviseur voor u kan betekenen
- Het aanvragen van een zichtzending zodat u de materialen in kunt zien
- De Piramide-trainers bij u in de regio.

Bestellen

U kunt de Piramide-materialen direct bestellen via onze webwinkels op www.cito.nl of contact opnemen met onze klantenservice via (026) 352 11 11 of klantenservice@cito.nl.

Voor- en vroegschoolse educatie

Piramide

Piramide

De educatieve methode
voor alle jonge kinderen

Cito

Amsterdamseweg 13
Postbus 1034
6801 MG Arnhem
T (026) 352 11 11
F (026) 352 13 56
www.cito.nl

Klantenservice

T (026) 352 11 11
F (026) 352 11 35
klantenservice@cito.nl

Fotografie: Paul Breuker
Illustraties: Dagmar Stam
© Cito B.V. Arnhem (2011)
201110

